

Տարեկան զինը 10 ռուբլի, կէս տարվան 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն իսթազրատան մէջ.

Уბრ ჟურნალი. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“.
 ქართ. Tiflis, Rédaction „Mschak“.
 S t i f o n № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
 իւրաքանչիւր բառին 2 կօպէկ.
 Տէլէֆօն № 253.

ԲԱՅՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1899 ԹԻԱԿԱՆԻ

ՄԵՆԿ

(27-րդ ՏԱՐԻ)

ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԴՐՈՒ

«ՄՇԱԿԸ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄՄՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆԷ. «Մ₂ ա կ ի» տարբերան զինը 10 բուլբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսվա-
նը՝ 9 բ., խնր և ութ ամսվանը՝ 8 բ., եօթ ամսվանը՝ 7 բ., վեց ամսվանը՝ 6 բ., հինգ ամսվանը՝
5 բ., չորս ամսվանը՝ 4 բ., երեք ամսվանը՝ 3 բ., երկու ամսվանը՝ 2 բ. և մի ամսվանը՝ 1 բուլբլի:
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՆԱՆ ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ա մ բ ի կ ա յ ի բաժանորդները պէտք է վճա-
բեն տարբերան 6 ղօլլար. Ե ւ բ ո յ ա յ ի բաժանորդները՝ 30 Ֆրանկ. Պ ա ռ ս կ ա ս տ ա ն ի բաժա-
նորդները՝ 10 բուլբլի:

«ՄՇԱԿԻՆ», գրվել կարելի է ԽՄԲԱՌԿԱՍԱՆԸ (Բաղարնայա և Բարձնակայա փողոցների անկիւն):
Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար, և առհասարակ նամակներ և
ծրարներ ուղարկելիս, պէտք է դիմել հետևեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ»,
իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարուի/ւաններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով:

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Զ Է Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Վ Ո Ւ Մ

Ի վաճառքի են դրվում հետևյալի օբյեկտները՝

Ս Օ Ֆ Ի Ա. Մ Ի Խ Ա Յ Լ Օ Վ Ն Ա. Թ Ա. Մ Ա Մ Շ Ե Վ Ա Յ Ի

մանը, խնդրում են ազգականներին և ծանոթներին չնոր՝ բերել յուզարկաւորութեանը սեփական տանից, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, № 33, դէպի Նորաշէնի եկեղեցին, կլրակի, նոյեմբերի 29-ին, առաւօտեան 10 ժամին:

Թաղումը կը կատարվի եկեղեցու դաւթում: Ամբիօքը շաբաթ, հոյեմբերի 28-ին,
երեկոյեան 7 ժամին: 2-2

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

(Նամակ դաւանելից)

Ինչպէս երևում է լրագրական մի քանի թղթ-
թակցութիւններից, և ինչպէս մենք մի քանի օր
առաջ անձամբ տեսնելով Տառնովկայանք, Երևա-
նի ժողովուրդը տառապում է հայի պակասու-
թիւնից: Ժողովուրդը յուսահատւած է, քաղա-
քային վարչութիւնն իրան կորցրել է. նա ար-
տակարգ ժողովներ է անում ցախի դարման
դռներու համար. խօսում, վիճում, ենթադրու-
թիւններ են անում, բայց օգուտը—չնկն. ցա-
ւը մնում է ցաւ. Նա չէ բռնկվում, որովհետեւ
դեղը հիւանդին կօդէ, երբ նա ժամանակին է
գործարկւում: Ոմանք լծանգութիւնը արհեստա-
ւան են համարում, մեղադրելով Մաշգր-Ջա-
ֆարներին, թէ նրանք ցորեն են գնում: Միակ
եղքն այն է, ասում են, որ նահանգապետն ար-
տակարգ միջոցներ ձեռք առնելով, ճշնում գոր-
ծադրելով՝ ստիպի Մաշգր-Ջաֆարներին՝ իրանց
ժողոված հացատուիները շուկայ դուրս բերել և
ոչ բարձր գնով ծախել: Այդ բոլորը մեզ վրա
այն տպաւորութիւնն է թողնում, ինչպէս թիղի,
անհող և տգէտ զօրավարը, յանկարծ ընդի
արթնալով, գլուխը կորցրած՝ սկսում է անմիտ
կարգադրութիւններ անել՝ այն ժամանակ, երբ
իմ բանակն արդէն շրջապատված է թշնամիներից:

Այս տարվայ թանգուլթիւնը, մենք համոզված ենք, ոչ թէ արհեստական՝ այլ ընական է, և ահա ինչպէս Յանքերի կախելը վերջացել է՝ դաշտային մասերում՝ օգոստոսի կէսին, իսկ լեռնային մասերում՝ սեպտեմբեր ամսի սկզբներին.

դեռ հայաճատիկների կայսերը կէս չէր եղել երբ դիւղերում ցորենը ծախվում էր 22—23 րուբլով խալվարը (30 պուդ), իսկ կայսերը վերջանալուն պէս՝ ամեն կողմից երեսուն րուբլու ծայրը հնչեց և այդպէս էլ մինչև այժմ չարուն նակովում է գիւղերում։ Նաանայի որ կարծմից էլ տեղագիտիկու լինեն Նրեան՝ մի խալվարը վարձը կը լինի 3—5 րուբլի, եթէ վաճառականն էլ 2—3 րուբլի աշխատանք վերցնի խալվարից։ Գինը կը հասնի 35—38 րուբլու, և դա չի լինի արհեստական թանգովիւն, որովհետև ցորենը հնչելի ր ծննդավայրում թանգացած էր արդէն։ Այլ տարի Նրեանի նաանայում թէ հայաբոյսերի լիք է ալ բոյսերի ու պտուղների բերքը առհասարակ պակաս էր։—Իմ ծանօթ գիւղերից շատերը, որոնք տարեկան արտադրած էին իւրաքանչիւրը 1,000 խալվարից աւելի խաղող, այլ տարի սովորականի կէսն էլ չարտադրեցին։ Յորենի պակասութիւնը ստիպեց գիւղացիներին անմիջապէս խաղողի այդ քիչ բերքն էլ տեղադրիւնը առատ տեղերը և փոխարինել ցորենով հետո։—Գեանեիից, խաղողը յաճճելով ուղղու պանեղին, կիտար պայմանով, տեղափոխեցին մինչև Սարիղամիշ, էյմիածնի դաւառից տեղափոխեցին Ալեքսանդրօպոլի գիւղերը, Սուրճալու դաշտային գիւղերից, արտակարգ եռանդով, տեղափոխեցին Կարս-Նախիջվան և լեռնային գիւղերը, բացառապէս հայաբոյսերի հետ փոխարինելու նպատակով։ Ինձ յայտնի են չափ գիւղացիներ, որոնք խաղող չունենալով՝ դեռ սպասում են բամբակի վաճառելուն, որ յետոցորեն առնեն։ Մի խօսքով հայաբոյսի սակաւութիւնն զգալի է Նրեանի նաանայի մեծ մասում։

Կայ մի ժամանակ տարվայ մէջ, երբ զիւղա
ցին իր բերքը անպատճառ պէտք է շուկա
դուրս բերի վաճառելու. դա՛ պետական հարկե-
րի ժողովելու ժամանակն է, որ յինչում է գոր-

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

խորքը և զորքը, Պետք են խելացի պահանջներ,
— Ներհին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, Ռուս զաղթականներ
Կովկասում, Գառուի դրուխունը, Նամակ Բա-
զուրի, Նամակ խաղաղությունն, Ներքին լուրեր,
— ԲԱՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, Թուրքիա, Արտաքին
լուրեր, — ԽՍՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ, — Հեռագրիչներ, —
ՅԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, Ան-
պարտաւատ ժողովուրդ:

ԽՕՍԳԸ ԵՒ ԳՈՐԾԸ

Իսօքով համարելի, իսկ գործով բացա-
սելի,—ահա՛ այն դիրքը, որ մի քանի պե-
տութիւններ բռնեցին զինաթափման ա-
ռաջարկի վերաբերմամբ։ Անգլիական կա-
ռավարութիւնը ամենաբարեազարի խօս-
քերով յայտնեց, որ ինքը պարտք կը հա-
մարի ոյժ տալ ռուսաց արտաքին գործե-
րի մինչևտրի շրջաբերականին, բայց մի և
նոյն ժամանակ տեղորային արագութեամբ
պատրաստում է իր պատերազմական բու-
րի ոյժերը։ Գերմանական կայսրը իր գա-
հական ճառի մէջ մեծ ոգևորութեամբ և
համակրութեամբ է յիշում զինաթափման
առաջարկը և խոստանում է իր օգնու-
նակները, բայց մի և նոյն ժամանակ գեր-
մանական պարլամենտին առաջարկած է
զօրքը մեծացնելու մի նոր ծրագրի։ Նոյն
իսկ Միացեալ-Նահանգները, ուր մինչև
այժմ խաղաղ կուլտուրայի, արդիւնաբե-
րական և մուտւոր զարգացման գաղափարն
էր պաշտօնում, խօսքի և գործի մեծ հա-
կասութիւն ցոյց տուին։ Նախագահ Մակ-
Կինլէյ իր պաշտօնական հրովարտակի մէջ
գովելով Ռուսաստանի առաջարկութիւնը
մի և նոյն ժամանակ կարեւոր է համա-
րում, որ ամերիկական ցամաքային զօրք
թիւը հասցնի հարիւր հազարի և նոր
մարտանաւեր կառուցվեն։ Այն նուաճողա-
կան եւանդը, որ ցոյց տուին եանկինները
Ֆիլիպպեան կղզիների վերաբերմամբ, այն
համարձակութիւնը, որով Վաշինգտոն
հիմնած հանրապետութիւնը յանկարծ

խառնարապէս սեպտեմբեր ամսի վերջերին, իսկ այս տարի պետական այդ հարկն էլ չադրվեցորեն՝ շուկայ դուրս գալուհ: Պարզ հասկանալու է այս բոլորից, որ այս տարի դիւղացին աւելորդ ցորեն չունի հրապարակ հանելու: Յորեն կարող է լինել միայն դիւղերում կալուածատէրերը մօտ, այն էլ նախկին տարինեից շատ պակաս քանակութեամբ, իսկ դա դիւղացու միակ յոյսն է դարեանը յետ գնելու համար: Կալուածատէրը էլ բարոյական պարտականութիւն ունի աւելորդ շուտ իր դիւղացիներին ծախել նրանցից ստանցած եկամուտը, որոնք լինում է սովորաբար իսկ եթէ կան պարտքերի մէջ խրված կալուածատէրեր, որոնք չեն կարողանում երկար ժամանակ ապասել ու ծախում են իրանց ցորենը ապրիլի դէպքերը նպաստում են գների ընկնելուն, որովհետեւ պարտատէրն ստիպվում է գնել շուտ սովորական գների դիւղում անել իր դրամական կարիքը հոգալու համար: Բայց եթէ այդպիսի դէպքեր տեղի չեն ունենում, դա ապացուցանում է ցորենի պակասութիւնը նաեւ կալուածատէրերի մօտ, որովհետեւ մենք չը գիտենք կալուածատէր, որ քի աւելորդ պարտքի տակ:

Ներանուս կան 25 հայի փուռ, որոնք օրեն
կան առնուազն 40 խալվար (1,200 պուդ). հա
են վաճառում, ուրեմն ամբողջ տարվա համա
հարկավոր է 14,400 խալվար (432,000 պուդ)
հաշվահաշիվ: Որքան մեզ յայտնի է, Ներանուս
կան 4—5 մարդ, որոնք ունեն ժողոված մոտու
ւորապէս 2,000 խալվար ցորեն: Նի՞ն այդ բոլ
րը հրապարակ հանվի՞ ժողովրդից հալու երկր
այն բաւականութիւն կը տայ: Նի՞ն մի բոլո
ւոր պահեստատները վաճառքի հանեն իրան
հայը, մի՞ն նրանք կարող են խալվարը 3
բութուց պակասով տալ, չէ՞ որ նրանց վր
ալ դնիք աւելի է նստիլ խալվարը, որովհետ
զիցընքուս սեպտեմբերի կէսից ոչ մի տեղ չ
բութուց պակասով չի ծախվում. աւելացրէք դր

ներսովեց եւրօպական քաղաքականութեան մէջ, վերջապէս անդլո-ամերիկական դաշնակցութեան միտքը, որ հետզհետ հաւանականութիւն է ստանում,—սրանք նորշաններ են, որոնք [թոյլ են տալիս ասելու, թէ եւրօպական մրցակիցների թւին աւելանում է մի նոր, ուժեղ մեծութիւն և այլն]։

Ինչո՞ւ համար են այդ համախմբումները, ի՞նչ միտք ունեն ահաւոր պատրաստութիւնները, երբ ամենքը գիտեն գեղեցիկ կերպով խօսել խաղաղութեան, զինաթափման և այլ այսպիսի մարդասիրական գործերի մասին։ Խօսքի և գործի այս մեծ հակասութիւնը կասկած չէ թողնում, որ այժմեան ժամանակն էլ մեր առաջ կանգնած է նոյն երեւոյթը. անկեղծութիւն չբայ աղբերի յարաբերութիւնների մէջ, ամեն մէկը կասկածով է նայում իր հարեւանին և աշխատում է պատրաստ լինել, որ վճռական ժամին կարողութիւն ունենայ յարձակվել և պաշտպանվել։ Նորաստեղծ պատմութեան մէջ ընչ էն դէպքեր, երբ ստրասիփելի պատերազմներ տեղի են ունեցել մեծամասնութեան համար անսպասելի կերպով, այնպիսի ժամանակ, երբ ամենքը համոզված էին, թէ խաղաղութիւնը անվերջով պիտի մնայ։ Ներկայ ժամանակի վերաբերմամբ մի՞թէ մի և նոյնն է կրկնվում Ալլպպէս չէ կարելի բացատրել այն, որ հանդիսաւոր, բացարձակ յայտարարութիւններ են լինում խաղաղասիրական միջոցների մասին և մի և նոյն ժամանակ դարձեալ հանդիսաւոր կերպով, դարձեալ ամենքի աչքի առաջ լրջվում է դէմքի շուռահիւնը։ Բաղաբարհանութիւնը չէ փոխում իր կերպարանքը արտաքուստ քաղաքավարի, քաղցրաստիսիկ ներքուստ—լի ամեն տեսակ անակընկալութիւններով, գաղտնի մքբենայութիւններով, որոնք հնշտութեամբ կարող են գլորել աշխարհը դժբաղդութիւնների մէջ...

վրա տեղափոխությունների վարձ, պակասորդ, թընակներ և այլն, և կը համոզվէք, որ վաճառականին էլ չէ կարելի մեղադրել, երբ նա ցորենը խալվարը 30—35 բուբլով վաճառել, իսկ այդ դրնին անտանելի է ժողովրդի՝ մանաւանդ աղքատ դասի համար։ Այդ՝ մեծ միջխալությունը կամ քաջութիւն չէ, եթէ ստիպեն մի որ և էլ Հաջուն խալվարը 35 բուբլով ցորեն վաճառել մանաւանդ որ այդ բոլորը մի պարպելու վիժափուշտ է միայն, որովհետև բոլոր պաշարները երկու միլիոն հազիւ գոհացնեն պահանջը։ Մենք հայը արիւն ապրանքների կարող դասերու համար միտ չենք, որովհետև այդ նիւթը ժողովրդի համար կենսական պահանջ է, ուստի չը պէտք է թոյլ տալ այդ նիւթի հետ խաղ խաղալ, բայց մեղադրել մի քանի հայկներին և մաշպոխներին որ նրանք քանիսն առաջ մի ընտի հարկու խալվար ցորեն են դնել և նրանցից դուրս բերելու համար արտակարգ ճնշում են դրածալքել, դա անտեղի է և հիմնական ապահովութիւն չէ, և ցոյց է տալիս մեր անպատրաստութիւնը, որ ժամանակին ժառանգ, գործել չը գիտենք, և ինչպէս յատուկ է անընդունակ ժողովրդին, նեղիւ ընկած ժամանակ ձգտում ենք ուրիշի աշխատանքի օգտուել։

Բայց չը վարձե՛ն ընթերցողը, թէ՛ մենք ուզու-
ենք «փուլուլու հաջնանք» շահերը պաշտպանել
մենք չունենք այդ ձգտումը, այլ ցուանով ստիպ-
ված ենք հաստատել, որ մենք առնասարակ նա-
խապաշտություն թիւնք զուրկ ենք, անցնելու
փորձերից օգտվել չը դիտենք: Թերթեցէ՛ք վեր-
ջին տասնհինգ տարվայ լրագրութիւնը և կը
համոզվէ՛ք, որ մեր երկիրն ունեցել է միշտ զա-
ռնն դէպքեր հացի պատմութեան մէջ, իսկ այս-
ցաւն դէ՛ծ ոչ մի հիմնական միջոց է՝ զորածղըր-
վել:

Դիտող

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱԳՐՈՒԹԱՆ

Մարազա, Նոյեմբերի 13-ին

Ընկերություն կարևոր համարեց «Մշակ» միջոցով յայտարարել ի դիտարկում հայ հասարակության, որ այս նոյեմբերի 10-ից Մարազայի հայոց ազգային ընթերցարանը, որ մինչև այդ գոյություն էր անհատական, նորից իսկ ուղղորդվել կազմակերպման մեջ, բարեկարգվել է և կառուցվածքային շարունակվում է իր գործը։ Աստիճանաբար աշխարհի այս յետ ընկած անկիւնում թէ որքան կարևորություն ունի ընթերցարանն ու ընթերցանությունը բառերը՝ այդ թողնում ենք յարգելի ընթերցողների լուրջ ուշադրության։ Ընկերություն իր համար անշուշտ նպատակ է ընտրել նախ տեղացի և ապա դառնալիս թերթախոս և թրգախոս հայերին էլ ծանոթացնել իրանց մայրենի լեզուի հետ՝ հայերեն մատչելի դրեքերի և պարբերական հրատարակությունների միջոցով։ Ուստի սրանով զարկ ենք խնդրելու հայ ազգի առաջադիմության նախաձեռնողի հեղինակներին, հրատարակիչներին, խմբագիրներին և բարերար անհատներին՝ չը զրանալ իրանց նուիրարությունը (գրքեր, պարբերական հրատարակություններ) նպատակ մեր աղքատիկ ընթերցարանին և օժանդակ մեր բարեկամակ ձեռնարկությունը, որով մի մեծ բարիք արած կը լինի ազգին Հասցեն՝ Marapa (Ilepeia) Bibliothéque Armenienne Maragha (Perse)։

Նախագահ՝ Մ. Տեր-Յակովբյան
Քարտուղար՝ Հ. Մուրադյան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիսի նախկին առաջնորդ Արիստակես Եւսիկովից Սեդրակյանի ժառանգակ, ինչպէս յայտնի է, կազմվեց «Քանախաների ապահովության գանձարանի ընկերություն»։ Այդ ընկերությունն նպատակն էր հաւաքել մի այնպիսի դրամաշուկա, որի տոկոսներով կարելի լինէր ուժեղ տալ Թիֆլիսի հայ բանաստեղծներին, որպէս զի բանաստեղծներն այլ ևս ստիպված չը լինին դիմել այժմեան մուրազկանությունից երանական և եկամուտի ապահով աղբյուր ունենան։ Ընկերությունն համակերպի նպատակն իր վրա դարձրեց հայ հասարակության ուշադրությունը, որը կամեցաւ նպատակ նրա իրագործման իր նուիրենքով։ Այդ նուիրենքի քանակությունը հասաւ 12,000 ռուբլւ։ Մայրաքաղաք Նոյեմբերի 13-ին 18,000 ռուբլւ գումարով օգնել ընկերությունն, յատկացրեց ապահովության գանձարանին Խոջիվանքի և Վեյրայի դերեզմանատների արդիւնքը, որից կարճ ժամանակում գոյացաւ 6000 ռուբլւ։ Ուրեմն գանձարանն ունի կանխիկ 18,000 ռուբլւ դրամաշուկային Սակայն այժմ մի տարբերակ լուր են հաղորդում մեզ։ Թիֆլիսի մի քանի բանաստեղծների մէջ միտք է ծագել փակել ընկերությունը և 18,000 ռուբլւն բաժանել Թիֆլիսի 62 բանաստեղծների մէջ։ Այդ միտքը բանաստեղծների մեծամասնութեան կողմից համակրություն է գտել, արդէն մի քանի ընդհանուր ժողովներ են եղել և վերջին ժողովը նշանակված է ամսին 30-ին, երկուշաբթի։ Սակայն մի քանի բանաստեղծներ հակառակ են այդ մտքի իրագործման, իրաւացի կերպով դիտել տալով, որ հաւաքված 18,000 ռ. բանաստեղծների սեփականությունը չէ, այլ նա նուիրված է որոշ նպատակով և առանց նուիրատուների համաձայնության ոչ ոք իրաւունք չունի որ և է որիչ գործարարություն տալ նրանց։ Մենք շատ լաւ գիտենք, որ մեր տէրերն ենք շատ էլ բնականորէն չեն այնտեղ, որ խնդիրը փողին է վերաբերում, բայց դժուարաւոր ենք հաւատալ, թէ նրանց ընդհանրությունն ու ապահովությունը հասնի այն աստիճանի, որ բարեգործական ու ոչ նպատակով նուիրված գումարները կամենան սեփականացնել և այդպիսով բանդել մի համակերպի ընկերություն։

Ինչպէս յայտնի է, մինչև այժմ ըզոր թատրոնական ներկայացումներ, կոնցերտներ, դասախոսություններ տոմսակները վերցնում էր 10 կոպէկ տուրք ամեն մի արտիստի համար։ Այսօր Մարազայի հաստատությունների օգտին։ Այժմ այս հաստատությունների վարչությունն զիւանաւորում է քաղաքը, որ հրապարակական դասախոսությունները չեն ենթարկվում այդ տուրքին, ի նկատի ունենալով, որ դասախոսությունները զուարճություն են հետադուր չեն կրում։

Լճիկների լրագրները, ինչպէս հեռագրում են «Новое Время» լրագրին, սկսել են հաշվել, թէ անդրադարձներ ինչքան գումար են դրել Վովկանան նախկին ձեռնարկությունների մէջ։ Նշանակում են, որ վերջին երեք տարվայ ընթացքում անդրադարձները չորս միլիոն ֆունտ ստերլինգ, որքան մօտ 40 միլիոն ռուբլւ են մտցրել այդ գործի մէջ։

Ժողովրդական լուսաւորութեան միջնորդութեան կազմել է միջնակարգ դպրոցներ մի նոր ցուցակ. այդ դպրոցները դառնան յայտնաւորող իրաւունք ունի մտնել բարձր կրթական հաստատություն։ Արթուրյան հաստատությունն այդ նոր տիպը տարբերվում է կառուցական գիմնազիայի և բնական դպրոցի տիպից։

Ստացանք վերջին քննարկական ժողովի տեղեկագիրը, որ պարունակում է իր մէջ կարգաված դեկլարացիան համառոտությունը և ժողովի պարագլուխների մասին հաշիւ։ Այդ տեղեկագիրը, որ կրում է «Дневникъ X Съѣзда русскихъ естествоиспытателей и врачей въ Кіевѣ» վերնագիրը, առանձին թղթի վրա գետեղել է ժողովի ուղարկած հեռագիրը Քաղաքի Այսօրին այն նշանաւոր չորս բարեկամի աւելում, որ ընդհանուր գիմնապիման է վերաբերում։ Այսօր բարեհաճել է՝ «այստի» չը նոր հակադրվել իւր ընդհանրական և բնական իւր չէլ կնքի իւր ժողովի անդամներին արտայայտած զգացմունքներին համար։

Ժողովրդական լուսաւորութեան միջնորդութեան ենթակից է պետական խորհրդի քննությունը Վարդապետի քաղաքում արեւելեան ինստիտուտում հիմնելու հարցը, այդ ինստիտուտը պէտք է բարձր կրթական հաստատութեան իրաւունք ունենայ, նրա մէջ պէտք է աւանդվեն չինական, եսպանական, կորեական և մանջուրական լեզուները։ Այդ ինստիտուտը հաստատելու համար ծախս հաշված է 184,000 ռուբլւ։

«Ճարտարական օգնություն» Թիւրքիայում վնասված հայերին՝ ժողովածուի խմբագրությունը յայտնում է, որ ստացել է նոր նուէրներ, այն է՝ Ն. Միրզաբեկից—500 ռ., Ս. Պարոտոյից—200 ռ., Ա. Բերեշտամից—104 ռ., (վերջինս խոստացել է ամեն տարի նուիրել երկու որբերի կրթություն համար 100 ռ., հարաւորութեան դէպքում), տ. Ն. Մեմաթարեանից, Ալաշայից, Լիւնիւզից, Մորզուից, Ս. Պարոտից, Գ. Պարոտից և Մ. Պարոտից—100-ական ռուբլւ, Ի. Ժամաթարեանից, Կիստուից, Վ. Մորզուից, Լ. Եօրջուից—50-ական ռուբլւ։ Այդ նուէրները հարաւորութեան տուին խմբագրության բանալ երկու որդի հայկական-ուսական որբանոց, որի համար փոխադրվեց Կ. Պոլսի ուսուցիչ զեմալի Չիւրիւզիլին 2000 ռուբլւ, ի հաշիւ այդ որբանոցի համար յատկացած 5000 ռ. գումարի։

Կազանից «Новости» լրագրին հեռագրում են, «Ճանապարհները ամեն տեղ փչացան, և այդ պատճառով ցրեւն շատ քիչ է բերվում Վոլգայի փոխի իշանաւոր նաւահանգիստներին։ Ուսուցիչները վերը բարձրանում է վատ եղանակի պատճառով։ Քաղաքում սաստիկ տարածված են հիւանդությունները, մասնաւոր երեխաների մէջ։ Գաւառներում չրջում են Կարմիր Թաշի լիւղորսները, որոնք ուղարկված են անբերրիությունից վնասվածներին օգնելու համար։

Սիբիրի լրագրները հաղորդում են, որ Իրկուտսկի նահանգում, անբերրիության պատճառով, աղքատակությունը մեծ կարոտության մէջ է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թ Ի Ի Բ Ի Ա

Ձը նայելով որ այժմ քաղաքակրթ շախարհի ուղարկությունը դարձած է ծայրագոյն Արեւելքի դէպքերի վրա և եւրոպական մեծ պետությունները այնքան էլ ժամանակ չունեն դրադիւլու։ Թիւրքիայի ու նրա հոգաւոր քրէֆորմներին, հարցով, բայց Թիւրքիան ինքը խօսեցնել է տալիս իր մասին։ Գրովի ձևով Նմանում շատ կրիտիկական է. ոչ միայն ապստամբությունը, այլ և սովը լայն ծաւալ է ստացել. թիւրքաց կառավարությունը չարտոնակ յայտարարում է, թէ նոր զօրքեր է ուղարկում ապստամբությունը զսպելու համար, բայց նա այնպիսի նահապետական միջոցների օգնություն է դիմում, որոնք միայն այնպիսի անհեռաւորակութեամբ, որ շատ քիչ յոյս կայ, թէ կարողանայ դժուարություններին յաղթել։ Ամեն բան վերջանում է նրանով, որ պաշտօնականների մի ամբողջ լեզվով հարստանում է, նահանգը կողոպտում է և կրթությունն աւելի վատթարանում։ Բացի Սմեռնից, Քիւրդստանը ևս սպառնում է ապստամբվել թիւրքական իշխանությունից, ինչպէս հաղորդում են Կ. Պոլսից Պարիզի «Matin» լրագրին։ Նոյեմբերի 11-ին, Կ. Պոլսում, թիւրքաց զատարանը ընկեց 5 մեղադրվածների դրոմբ. մեղադրվածներն են՝ Էմին բէյ, Ալի բէյ, Մուրադ բէյ, Հասան բէյ և Քեմալ բէյ. դրանք ամենքը յայտնի բնորդ ցեղապետ Բեդէրիւան փաշայի որդիներն են և մեղադրվում են, թէ յեղափոխական դրադրություն են ունեցել Քիւրդստանի հետ։ Մեղադրվածները չուրացան իրանց մեղքը, ընդհակառակը, նրանք յայտնեցին հետեւեալը. «որովհետեւ սովի մեղքը անկարող է իւրապէս պատճառել մեր երկիրը, որ նրա զահակությունը օրից կիսով չափ փոքրացել է, և որովհետեւ այդ երկիրը ժառանգական իրաւունքով մեզ է պատկանում, ուստի մենք որոշեցինք դրանք նրան, որպէս զի նրա մէջ վերնադիրը և առաջադիմությունը մտցնենք, նախքան նա օտար պետությունն ձեռքը կընկնի»։

Միւս կողմից ասն ինչ է գրում «С. Петерб. Вѣд.» լրագրի Կ. Պոլսի թղթակիցը. «Կերմանաթիւրքական հանդէսները, որ թիւրքական ոսկու առաջին կայտնի կանցնելին, Կիւտէի կորուստը, ներքին անվերջանալի անկարգությունները սաստիկ կերպով պախարակվում են երկուստեք թիւրք կուսակցությունների կողմից. նրանք տարածեցին բազմաթիւ բողոքներ և թուրքիկ թերթեր և թիւրքաց ոստիկանությունը հազիւ կարողացաւ պոկել միլիթները սուր պատերը պղծող այդ բողոքները, երբ յանկարծ, Կ. Պոլսի «Մեքթէբ-Միլլէի» համալսարանի ուսանողները խնդրագիր ներկայացրին մեծ վիզիրին 62 հոգու ստորագրութեամբ, պահանջելով որ նա ներկայացնի Փաշային։ Խնդրագիրը մէջ ուսանողները պահանջում են, որ իրենի ներկայ վիճակին վերջ դրվի, որ Արդուր-Համիդը հրաժարվի իր «սիրական» քաղաքականությունից, հեռացնի որդիների, վարձկան շողորդներին և վերադարձնի քաղաքի Թիւրքիային օգտակար անձանց, միջնորդական և նահապետականների պաշտօնի համար նշանակի սովի թանակները ընտանիքի անդամներին, որոնք այժմ պաշտոնների մէջ փակված, անգործ կեանք են վարում։ Դժուար է ասել, թէ ինչ հետեւեալ կունենայ այդ անորոշակ բողոքը, որ նշան է թէ Թիւրքիայում սաստիկ դժգոհ են կուսակցություններից, բայց, անշուշտ, ուսանողների խնդրքն ուղարկվածն չի արժանանայ. ֆանատիկները նրանց կը համարեն իրեն մեղադրվածներ Մամեդի ուղղի ճանապարհից և ոչ մի միջոցի առաջ կանդ չեն առնի, որ ուղղի ճանապարհի բերնի նրանց...»։

Թղթակիցը, երկի, կամենում է ասել, որ նրանց պարզապէս կը ձգեն Մարմարայի ծովը ձկնորսի կերակուր լինելու։ Այդ առիթով, թղթակիցը նկարագրում է, թէ ինչ ուղղութիւն կեանք են վարում սովի թանակներ ընտանիքի անդամները, այն իշխանները, որոնք պէտք է ժառանգեն խալիֆի գահը։ Նրանք կատարելապէս կործան են արտաքին աշխարհից. Աստուած չունի, որ մեկը համարձակի նրանց հետ մի բան անգամ խօսել. գետնին պէս վիտացող լրտեսներն իսկայն իմաց կը տան Փաշային։ Այդպիսի փակ կեանք վարելու շնորհիւ, թիւրքաց իշխանները ոչ մի դադարիս չունեն Թիւրքիայի վիճակի մասին, նոյն իսկ չը գիտեն, թէ Թիւրքիայում բացի Կ. Պոլսից ուրիշ քաղաք կայ, նրանք միայն մի բան գիտեն—Ալաշը մի է և Մամեդը նրա մարդարէն է։ Այն դրանք պէտք է աղքատներ և խալիֆ դառնան. չարեանքով գահը ժառանգում է ընտանիքի աւազ անդամը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննայից լրագրներին հեռագրում են Նոյեմբերի 20-ից. «Վիեննան քաղաքաված է զբոսաշրջներով։ Փողոցները լի են ժողովրդի բազմութեամբ։ Արագ օրինակելի է։ Ամեն տեղ տօնային տրամադրություն է նկատվում։ Սպասվում է փառաւոր լուսավառություն։ Ծառ սնեւրի վրա երևում են էլէկտրական վեղէններ կայսրի անուան զլուստաւորութիւն։ Լրագրները լի են յօքեւանական յօդուածներով, որոնք նուիրված են Պրանց-Յովսէֆ կայսրի թագաւորութեանը։ Լրագրները մատնացոյց են անում այն հանգամանքի վրա, թէ 50 տարւայ ընթացքում Աւստրիան ինչ մեծ առաջադիմություն է արել և այդ պատճառով դուրաւանում են կայսրի իմաստունութեան, խաղաղասիրութեանը, մեծանշանութեանը և անձնազոհութեանը, որ կարողացել է իր զայնստի տակ միացնել զանազան ցեղերից կազմված Աւստրիան։

Սպանիայի և Ամերիկայի մէջ կապած խաղաղութեան դաշնագիրը շատ զգալի կորուստներ է պատճառում Սպանիային։ Սպանիան դիմում է Ամերիկային Կուրա և Պորտո-Րիկո կղզիները, ընդամենը 128,147 բնակչութեան կիւրմէսը 2,430,000 բնակիչներով, իսկ Հարա-

ւային ովկիանոսում Ֆիլիպինան և Կարոլինան կղզիները 297,632 բնակչութեան կիւրմէսը 7,020,000 բնակիչներով։ Ընդամենը, հետաւարաւ, Սպանիան զրկվում է 425,779 կիւրմէս տարածութեանից 9,450,000 բնակիչներով, ի նկատի ունենալով, որ Սպանիան եւրոպայում գրաւում է 450,000 բնակչութեան տարածութիւն 17,974,323 բնակիչներով և որ Սպանիայի տիրապետութեան տակ մնացած Մարինան կղզիները Հարաւային ովկիանոսում և նրա ափերիկան կառուածները կազմում են միայն 3,170 կիւրմէս տարածութիւն 40,000 բնակիչներով, կարելի է ասել, որ Սպանիան այժմ կորցրել է մինչև անգամ երկուորդական պետութեան դրոթիւնը։

«Vorwärts» լրագրի խօսքով, անարխիստները դրոթի համար գումարված կոնֆէրենցիայում Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Շվեյցարիայի ներկայացուցիչները կարական կերպով յայտնեցին, թէ իրանց կառավարությունները չեն կարող ձաժանալով, որ քաղաքական յանցանքները սովորական յանցանքներ համարվեն։ Ձէ կարելի ձեռք որոշել ճանարխիզմ հասկացողությունը և զրկել ապստամբի իրաւունքից քաղաքական յանցաւորներին։

—Միւսից հեռագրում են, որ Սպանիայում կառուածութեան երկու արեւմտեան, որոնք կարկիստական չըթարբերակներ էին տարածում։

—Անգլիական առաջին մինիստր լորդ Սօլսբերի գրել է Նիւլտոնի սերգը Վիեննէին մի նամակ, որով յայտնում է իր համակրութիւնը Թարտուլի մէջ արհեստագործական բարձրագոյն դպրոց բանալու ծրագրին։ «Ձեր ծրագիրը, ասված է նամակի մէջ, որով դուք ցանկանում եք եւրոպական ուսումը տարածել Նեղոսի տափառակում, ոչ միայն ինքն ըստ ինքեան կարեւոր և նշանաւոր է, այլ և դա միակ քաղաքականութիւն է, որ պէտք է որոշաղբի, որպէս զի մեր երկրի քաղաքակրթութեան միտան կատարելապէս իրագործված լինի։ Այնուհետեւ խօսելով զպրոցի հիմնարկութեան համար անհրաժեշտ ծախսերի մասին, լորդ Սօլսբերի յոյս է յայտնում, որ անգլիական ազգի մէջ շատ կը գտնուվեն լուսաւոր և առաւանձեւ անձինք, որոնք կաջակցեն իրագործելու Վիեննէի ծրագիրը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորբեր Սեմիպալատինան չըջանի դատաւանում, «Степ. Кр.» լրագրի խօսքով, քննվում էր մի հետաքրքիր գործ։ Կ. Պ. Բ.—ի անունով մի պաշտօնեայ դատաւանին խնդրել էր տուել և պահանջում էր, որ դատաւանական իշխանութիւնը ստիպի իր կիւնքը կնակեցնել իր հետ։ Դատարանը ընկերով այդ գործը, այն եղրակացութեան եկաւ, որ դատարանի միջոցով չէ կարելի իրագործել այդ պահանջը որովհետեւ օրէնսդրել մէջ յիշված այն յօդուածը, թէ ամուսնները պէտք է ապրեն միասին, նոյնպէս և նրանց փոխադարձ յարաբերութիւնները իրանց էութեամբ կազմում են դուռ բարոյական պարտաւորութիւններ, և դատարանը չէ կարող բռնի ոյժով վերականգնել այդ յարաբերութիւնները, եթէ ամուսնիները մէկը խախտել է ամուսնական պարտաւորութիւնները։

Այդ պատճառով դատարանին դիմել և պահանջել, որ դատարանը ստիպի ամուսնական ուխտը խախտողներին մէկին կատարել իր այն պարտաւորությունը, որ հիմնված է միմյան սիրոյ զգացմունքի և բարոյական պարտաճանաչութեան վրա, չէ կարելի նպատակարարաւ համարել։ Դատարանը կարող է կրկնել միայն օրէնքի այն յայտնի յօդուածները, որոնք նախատեսում են այդ պարտաւորությունները, բայց կատարելապէս անգործ է նախադրելու գանապատիւ ներկայացնող պաշտօնեային կիւնքը կատարելու գանապատիւ պահանջը, որովհետեւ, կիւնք անհամաձայնութեան դէպքում, այդ պահանջը հարաւոր կը լինի իրագործել, բնութիւնը դրոթ զնեւով կիւնք վրա, որը ոչ միայն ստիպւած պէտք է բերվի իր ամուսնու մօտ, այլ և բռնի միջոցներով շնորհով պէտք է մնայ իր ամուսնու մօտ, մի գործ, որ դատարանը լիւղօրութիւն չունի։

Ի նկատի ունենալով այդ հանգամանքները, դատարանը մերժեց վերոյիշեալ պաշտօնեայ պահանջը։

Տարօրինակ աճուրդ։ Լճիկներում այս օրերս տեղի ունեցաւ մի չափազանց տարօրինակ աճուրդ։ Աճուրդով ծախվող թանկագին առարկան համարյա չէր։ Գեղեցիկ, ջահէլ և տաղանդաւոր դերասանուհի Պարթուն յայտնեց, թէ ինքն իր համարը ծախում է յօդուտ աղքատներին։ Աճուրդը նշանակվեց և իսկայն և եթ սինդիկատ կազմվեց, որը առաջադրեց 100 ֆունտ ստերլինգ և ապա արդէն սկսեցին բարձրացնել գները։ Ծուռով դիմը հասաւ 800 ֆունտի և յաղթողը Պարթունի անունով ծեր գնդապետն էր, որը վճարեց փողը և ասաց գեղեցիկ դերասանուհուն. «Ներեցէ՛ք ինձ, բայց ես ձեր համարը ինձ համար չը գնեցի, այլ իմ փոքրիկ տղայի համար, որի 7 տարին այսօր լրացաւ, և այդ պատճառով խնդրում եմ ձեզ համարել նրան»։ Դերասանուհին հրաքմուքով կատարեց այդ խնդրը։

ամուր գրկեց և համարեց զեղեցիկ հաստիկ տղային, որը, սակայն, չատ չփոխված տեսք ունէր և, երևի, կը գերադասէր մի որ և է խաղալիք ստանալ իր ծննդեան օրը, քան թէ այդ թանկագին համարը:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ, 27 նոյեմբերի: Նոյեմբերի 26-ին, Քաղաքապետը Յնարկովի անուանակոչութեան հանդիսաւոր օրը, քաղաքը դարձրած էր զրօշակներով, բոլոր եկեղեցիներում մաղթանքներ կատարվեցին:

ԵԱԼՏԱ, 27 նոյեմբերի: Բարձրագոյն պալատի հրաւերով Լիվադիա հաւաքվեցին Նալուա-յում, Լիվադիայում և մօտիկ շրջականներում գտնվող այն ասպետները, որոնք ունեն ա. Գէորգի շքանշանը: Պալատական եկեղեցում պատահազը վերջանալուց յետոյ, ասպետները արժանացան հանդիսաւոր նախաճաշի հրաւերվելուն: զինուորական այդ շքանշանն ունեցող զինուորական համար առանձին սեղան էր պատրաստված պալատական եկեղեցում մօտ գտնվող հրապարակի վրա: Քաղաքը Կայսրը բարեհաճեց դուրս գալ զինուորների մօտ և ողորմածաբար հարցնում էր շատերին՝ թէ քանի տարեկան են, ուր են ծառայել և այլն: Ապա Նորին Մեծութիւնը խմեց ասպետների կենացը և շնորհակալութիւն յայտնելով նրանց անցեալ փառաւոր ծառայութեան համար, բարեհաճեց դնալ դէպի Մեծ պալատի սեղանատունը: Զինուորները ողորմված շուրջալի պատասխանեցին Միապետի խօսքերին:

ՄՕՍԿՎԱ, 27 նոյեմբերի: Մայրաքաղաքի բոլոր տաճարներում մաղթանքներ կատարվեցին Քաղաքապետը Յնարկովի անուանակոչութեան համար:

ԶԻՍՏՈՊՈԼ, 27 նոյեմբերի: Նօթ աստիճան սառնամանիք է: Զինն է գալիս: Կամա գետի վրայով սառուցի ճանապարհ է բացված:

ՊԱՐԻԶ, 27 նոյեմբերի: Վճռաբեկ ատենանք ընդեղ Ռիկարի խնդրե՞լ այն դատարանի տեսակի մասին, որին ինքը ենթակայ է լինելու: Զեկուցանող Ատալէն ընդունելի համարեց խնդրե՞լ և թէ պէտք է հաղորդել պատգամաւորների ժողովին զինուորական դատարանի ղօկումներնեք Ռիկարի գործի մասին: Պրօկուրօր Մանո նոյն կարծիքը յայտնեց:

ՊԱՐԻԶ, 27 նոյեմբերի: Սպանո-ամերիկական խաղաղութեան դաշնագիրը վերջնականապէս մշակված է:

ՊԱՐԻԶ, 27 նոյեմբերի: Վճռաբեկ ատենանք դատաւճիւր կայացրեց, որով հրամանագրում է յետաձգել Ռիկարի դէմ սկսած թէ քաղաքացիական և թէ զինուորական երկու դատը նա:

ՊԷԿԻՆ, 27 նոյեմբերի: Այրի կայսրուհին հրամանագրեց Տօկիօյի չինական զենպանին՝ ամեն ջանք գործ դնել՝ բռնելու Կան-Նիւին:

Խմբագիր՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԺԱՌԱՆԳՆԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԴՐ ՀԻՒՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:
Ա. Ա. Ի. Օ. Տ. Ե. Բ. Ը.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—11—12 ժ. վրարու-
մութեան, վերնաբան (սիֆիլիս) և միլաստե. Ն.
Կ. Մ. ԶԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին
և նեարդային Ն.

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—11—12 ժ. կանանց
հիւանդ.

Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍԵՎԻԶ—12—1 ժ. ականջի,
կոկորդի, բրիւ և կրծքի Ն.

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ժ. ներքին և
երեսային Ն.

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—1 1/4—2 1/4 ժ. ներքին և մի-
ասեւական Ն.

Ե. Բ. Կ. Ն. Ե. Բ. Ը.

Վ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերաբնուէ՝
57—150 Բժշկական ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ

Կ. Մ. ՄԱԽՈՎԻԼԱՅԷ—5—6 ժ. ներքին և երե-
սային Ն.

Ա. Ն. ՇՊԱԿՈՎԱՆԻ—6—7 ժ. նեարդային (ե-
րեսային) վերնաբան (սիֆիլիս) և մորթի Ն.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԻՅԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ՌՈՒԿԵՆԿՈ Ֆիւանդանոցումը քիմիական
և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է ա-
նում մէլի, խիլ, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համալսողի
(կ